

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 46.

Stockholm den 9 December 1909.

2:a årg.

Prenumerationspris: 1/2 år . . kr. 4: 50 1/3 år . . kr. 2: 50 3/4 " . . " 3: 50 1/4 " . . " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.	Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85. Utgifningstid hvarje torsdag.	Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: Kl. 11—12. Sthlm 1909. F. Engels Bokr.	Expedition och Annonskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.	Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginaiannonns under texten 15 mm:s höjd per gång 10: — Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 % 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.
---	---	--	---	--

Ellen Key.

»Hvad vi redan kunna veta är att rörelsen skall och bör fortgå, tills den undanröjt hvarje lagligt hinder för kvinnan att fullt utveckla och bruka sina krafter och tills kvinnan inom familj, kommun och stat blifvit rättsligt likställd med mannen.»

Detta skref Ellen Key år 1886 i sin uppsats *Reaktionen mot kvinnofrågan*. Och det förefaller mig, som om detta uttalande skulle vara tillfyllest för att belysa hennes ställning till det *principiella* utaf allt hvad kvinnorna kunna önska och begära af förändringar uti sin af lag stadgade och af häfd utsedda ställning i samhället.

Men det är icke för att redogöra för Ellen Keys åsikter, icke för att specificera, klassificera, utreda eller hänföra hennes andes rika flöden till källsprång, hvaraf de måhända till en del upprunnit, som jag skrifer här.

Det är för att uttala min glädje öfver att det förunnats mig att här i Dagny på Ellen Keys sextioårsdag tillropa henne ett: »hell, med glad och frisk lefnadsvilja under ännu många års harmonisk, solfylld tillvaro!»

För längesen, då jag ännu endast af böcker visste, och således icke visste alls, hur åsikter brytas mot hvarandra, betogs jag af ett föredrag af Ellen

Promenaddräkter och Kappor

Vår stora mellangenre rekommenderas.

Elegant smak! Solidit arbete! Förmånliga priser!

GUSTAF HOLMBLOMS KAPPAFFÄR, NORRMALMSTORG

Dr. Holmbloms

Key. Och utan att ana, att en för mänsklighetens väl så hänförd, på mänsklighetens utveckling så troende, hjärtevarm människa kunde hysa misshagliga åsikter, skref jag ett entusiastiskt bref till en stillsam, konservativ landsortstidning. Brevet blef intaget, på grund af det fick jag den glädjen att göra Ellen Keys personliga bekantskap, och alltsedan dess har jag funnit henne för hvarje år som gått mera kärleksfull, vis och vidsynt i sin blick på lifvet.

I företalet till »Människor» säger hon: »Om verken har jag endast talat så mycket som varit nödvändigt i samband med människorna. Och dessa har jag — så vidt möjligt — sökt känneteckna med deras egna ord, hvilket synes mig rätta sättet att skildra den personlighet man vill lära andra älska med sin egen kärlek».

Nu vill jag icke lära alla andra att älska henne, ty jag är öfvertygad om att de som till själsarten äro blott någorlunda befryndade med henne *måste* älska henne för den snabba uppfattning, det varma förstående, den lefvande känsla af lust och olust hon lägger i dagen för alla olika företeelser i världen. Men de andra! Ack, för dem skulle jag väl vilja citera rad på rad, stycke på stycke af de sjäfullt sagda, de träffande, de lärda, de djupt kända, de allvarligt tänkta guldkorn hon strör omkring sig i sina många böcker, hvilka måhända äro för långa och för djupa för mängden. Ty allmängiltig är Ellen Key icke, eller *ännu* icke!

Hon har själf sagt om *Rainer Maria Rilke*: »Som hvarje språkkonstnär är han ledd af lidelsen att bland många tjänstvilliga ord finna det ena segrande och född med fasa för det endast tillnärmelsevisa». Men äfven om hennes eget språk genom bredd och vidlyftiga perioder ibland visar, att hon först var och främst är förkunnerskan och talarinnan — från en talarestol kan man ej bruka så knappt afvägda och sorgfälligt valda ord som på ett tryckt blad — äger hennes språk dock mångenstädes mera än språkkonstnärens formskönhet, det uppbäres af inspirationens glödande eld och af en andakt och en lifstro, sådan att man blyges för sin egen lilla syn på lifvet.

Många gånger har jag af andra om Ellen Key hört detta: »så motsäger hon sig, så påstår hon, så står det på den ena sidan och så på den andra», men när jag letat i den af hennes skrifter, hvartill det hänvisats, har jag alltid lyckats hitta det anförda i sammanhang med andra utläggningar och alltid däri funnit en vidare syn på tingen än dagens och majoritetens och en hart när underbar tro på lifvets möjligheter till och på människornas förmåga att bära och anpassa sig efter detta nya, lyckliga lif, som närmar sig snabbt som det tusenåriga riket de första kristna.

Som sagdt, jag skulle vilja citera i oändlighet, och jag skulle ha det rikaste tillfälle därtill. Men jag nöjer mig med att hänvisa till det sköna och

upphöjda hon i *Lifslinjer* säger om kärleken mellan man och kvinna och till de ädla, nästan sorgsna orden hon i *Konventionell kvinnlighet* uttalar om barnens uppfostran och möjligheten för uppfostrare att bereda barnens lycka.

Andra, och de bli nog många, komma helt visst att nu, steg för steg, med data och fakta dagteckna den otvifvelaktiga insats Ellen Key gjort i den rörelse, som nu binder alla kvinnor samman. Jag vill blott åter och åter önska henne allt godt, då hon nu står vid en af lifvets märkesdagar, och tacka henne för hvad hon skänkt med sin sprudlande, eldiga lifskraft, sitt varma hjärtas hänförelse och med de bestående vittnesbörden om hennes rika, ädla ande. Så skrifver hon i *Stillhet*: »Men inför naturen som inför döden — den största ensamheten och den mest orubbliga nödvändigheten — tvingas vi att taga afstånd ej blott från dagens oro, men från oron i vårt eget öde. Dess grundlinjer varda större, men dess enskildheter mindre, liksom förhållandet blir med ett från en höjd skådadt landskap. Det mer eller mindre smärta eller salighet, med hvilket tillvaron fyller våra dagar; det mer eller mindre dugliga dagsarbete, med hvilket vi fylla tillvaron — till båda återvända vi från den ensamma kontemplationen med ett mildt, ironiskt leende. Vi kunna nu så lätt göra oss döfva för de stämmor, hvilka kalla oss in i dagens oro och söka öfvertyga oss om att också vi där behövas. Vi sönderslitas nu mindre af de kvalfulla ljuden från vår egen eller från andras själ. Ty vi hafva insett, att det största kval dock endast är en liten droppe i ett stort haf, liksom den största lycka endast en snabb glimt i en liten droppe».

ELLEN WESTER.

Ett kvinnosaksföredrag i Paris.

Madame Renard, hustru till den kände historikern och sociologen Georges Renard, lärare vid Collège de France, hade godhetsfullt sändt mig en biljett till den föreläsning öfver: *L'émancipation de la femme par le travail*, som hon höll härom dagen i Collège Libre des Sciences Sociales, en af dessa otaliga anstalter här i Paris, hvarest man fritt eller mot en låg terminsavgift kan bilda sig i de mest olikartade ämnen och där man öfverallt tränges med en intresserad, vethungrande publik. (Man tänker på vår enda högskola i Stockholm, där de utmärktaste föreläsare tala för så godt som tomma väggar — och suckar.) Den låga gamla salen med skrangliga halmstolar och brädbord var alltså packad, när madame Renard gjorde sitt inträde och började sin lilla "conférence". Medan hon ännu var i färd med att draga af handskarna från de fina små händerna, yttrade hon, att hon fruktade, att många damer bland publiken kanske skulle bli chockerade af de nya och revolutione-

rande idéer, som hon ämnade framkasta, men hon hoppades dock, att dessa godhetsfullt skulle höra henne till slut, när de redan gjort sig besvär att komma ända till rue Danton i detta väder. — Dimman låg som ett svart täcke öfver gatorna, och smutsen var imponerande.

För det första, förklarade hon, arbeta kvinnorna ur medelklassen icke nog.

Ah, par exemple! kom det från hjärtat ur en liten utarbetad fågelmammans näbb, och jag förstod så godt detta utrop af indignation, ty hon hade säkerligen icke haft många hvilodagar i sitt lif. Och detta bekymrade, utarbetade står intryckt på de flesta kvinnoansikten man möter just ur den lägre bourgeoisie. Jämföra vi svenska damer ur medelklassen med dessa jäktade varelser, som med en jungfrus hjälp, eller helst utan, sköta sitt hus, laga mat, springa milvis för att uppsamla sina telningar vid de olika skolorna, — vi få hoppas att fadern aflämnar dem på morgonen, ett skolbarn i ett allmänt läroverk, det må vara gosse eller flicka, är förbjudet gå ensamt på gatorna — sy hvarenda tråd för hand, som de och dottrarna ha på sig, garnera sina hattar efter modet, genomgå mannens räkenskaper. . . .

Ja då äro de förra riktiga lättingar.

För att slippa flera afbrott förkunnar madame Renard helt fiffigt, att hon vänder sig till de af medelklassens damer, som icke äro närvarande men som hade kunnat höra henne. Hvad hon egentligen drar i härnad för, är att de unga flickorna skola lära sig ett yrke, som de i bästa fall skulle kunna fortsätta med som gifta. Hon vill icke bara, att kvinnor skola, som nu, ägna sig åt lärarekallet, måla, spela piano, etc., utan bli, äfven de bildade, sömmerskor, trädgårdsmästare, arkitekter, affärskvinnor. Men det är i Frankrike en djupt rotad motvilja för att låta den bildade unga flickan lära sig ett yrke och på så vis skaffa sig en verksamhet, som för henne utom hemmet, där hon, om icke ett passande giftermål snart yppar sig, gäspar bort sitt lif, förkväfd af ledsnad och overksamhet. I England äro förhållandena helt annorlunda, likaså i Schweiz och Sverige, säger M:me Renard. — Det är just hvad jag, svenskan, suttit och gladt mig åt länge, när jag lyssnat till den hemska målning af de franska unga flickornas tillvaro, och i tankarna har jag sändt ett uppriktigt tack till alla dem som hjälpt oss fram till den punkt, där vi nu stå.

Kvinnorörelsen i Sverige knyter madame Renard till namnet Ellen Key, den enda författare i ämnet som hon citerar förutom madame Adam, som redan för femtio år sedan sökte inblåsa en nyare anda inom den franska kvinnovärlden. Från Ellen Key, för hvilken hon tycks hysa den största beundran, äro hämtade de mera utopistiska idéerna om en allmän husmoderlig värneplikt, som hvarje frisk kvinna skulle vara tvungen att underkasta sig vid en viss ålder, behovet af en idealbank, — icke en bankir som ideal — som skulle låna ut pengar till kvinnor, enbart på deras begåfning, och vikten af en centralbyrå i och för förmedlandet af platser öfver hela världen.

Men när fördomarnas mur en gång fallit, slutar madame Renard sitt väl framsagda föredrag, så är hon så-

ker på att den franska kvinnan med sin ovanliga energi, uthålliga och ordnande förmåga, exempel madame Boucicaut, madame Paquin m. fl., skall rycka upp i främsta ledet bland själförsörjande kvinnor.

När jag vandrade hem i dimtöcknet och smutsen, blef jag oense med mina fina, lackerade kängor. De förklarade promenaden fullkomligt onödig, då de visste allt det där förut, och finga naturligtvis medhåll hos hatten, som är form "marquis" och artig enligt sitt stånd, men jag replikerade energiskt, att det hade gjort mig både öfverraskad och glad att höra Sverige nämnas som ett exempel och föregångsland med Ellen Key som dess representant — en därhemma allför litet hedrad och uppskattad representant.

A. L.—n.

Hvar är hon?

En efterlysning.

Den glädjande underrättelsen från Danmark, att där från och med nästa år skall utges ett rösträttsblad, afsedt att uppbäras af de religiöst intresserade kvinnorna, har framkallat en del reflektioner öfver våra svenska förhållanden härvidlag.

Det är ju så, att det händt något i er och min värld under de senaste decennierna. Kvinnan har tagit steget från hemmet ut i samhället, och samhället har ännu icke funnit sig tillrätta med henne. Det är den tragik, i hvilken tusende svenska kvinnor lida och hart när gå under den dag i dag är. Ty kvinnans växande till människa, med en människas kraf på socialt och ekonomiskt bärande existensmöjlighet, är en kamp, hvars hetta ingalunda ännu är förbi. Den är synonym med kvinnorörelsen, för hvars tunga lass de vidsyntaste och intelligentaste kvinnorna spänt sig som dragare. Kvinnorörelsen omfattar till sitt syfte alla kvinnor utan undantag, kvinnor af alla åldrar och klasser, partier och åskådningar. Och dock händer det märkliga, att en hel kategori af kvinnor ställa sig utanför rörelsen, likgiltiga eller afvisande. Ty hvar i kvinnorörelsen ha vi den kristligt sinnade kvinnan? På det sociala lifvets område träffar man henne så sällan, att man nästan inte träffar henne alls. Och det tyckes mig vara hennes stora fattigdomsbevis. Det återstår för henne att säga om det är hennes öfvertygelse.

Det borde dock inte vara så. Kristendomen som lifsmakt borde drifva henne till ett modigt, ärligt arbete för utvecklingen och för hennes medmänniskor. Ett inre lefvande gudsmedvetande borde inte fostra sentimentalitet, trångsinthet och ett dömande sinnelag. Gudsmedvetandet borde — och gör så, där det är äkta, oberördt af koteriband och människobud — fostra personligheter, som utaf sin inre rikedom vilja ge med fulla händer åt den tid hvari de lefva. Gudsmedvetande är inte bara syndmedvetande — enligt kristendomens kärna är det också nyckeln till lifvets dolda skönhetsdjup och dess renaste, sannaste lifsmedvetande. Den kristliga kvinnan säger sig kallad att

leva i världen och dock icke af världen. Men glömmet hon måne inte, att hon ock skall leva i världen. Det är, öfversatt på nutidens språk, att hon skall förvalta sitt andliga pund till fromma för sin tid. Gör hon detta? Går hon inte själviskt och lättjefullt undan för sin tids kraf på henne? Kommer hon inte städse sist, ställer hon sig inte på en piedestal och skådar ner på de andras arbete och säger: Fåfånglighet! Fåfånglighet!

Den kristligt sinnade kvinnan gjorde väl i att minnas, att Kristus räckte till för allt. Han betalade kejsaren hvad kejsaren tillhörde — och i en och annans tanke gaf han också därmed Gud en ökad skatt. Hur skulle det vara, om den likgiltiga, opraktiska, kristliga kvinnan — som stoppar bomull i öronen så att lifvets tusen röster icke skola nå henne och stirrar så ihärdigt i fjärran, att hennes eget lif, hennes egen tids sträfvanden, behof, sorger och glädjeämnen bli henne alldeles främmande — hur skulle det vara, om hon gjorde sig fri från kottedomarne och mindes, att hon också hade en mänsklig, en lofligt mänsklig natur?

På mera än ett slagfält måste fienden besegras med egna vapen för att kunna besegras alls. Därför tillåta vi oss påpeka, att om den kristliga kvinnan är rädd för andlig besmittelse, så bör hon komma ihåg, att surdegen, som skall syra hela degen, inte får ligga på ett hörn af bakkbordet, utan — ”en kvinna tog den och blandade i mjöl, till dess allt vardt syradt” — och så måste det gå till.

Den svenska kvinnorörelsen ropar ut åt alla väderstreck: Hvar är den kristligt sinnade kvinnan? Vi behöfva henne.

Och med dessa löst nedkastade tankar sändes följande efterlysning ut i världen:

Som den kristliga kvinnans frånvaro i den svenska kvinnorörelsen, enkannerligen rösträttsrörelsen, är starkt märkbar öfver hela landet och ger allehanda skäl till undran, efterlyses hon härmed i kvinnorörelsens Post- och Inrikes-tidning Dagny. Eho som kan taga reda på den ofvanberörda riktning tillhörande kvinnan anmodas att lämna meddelande om henne.

EIRA HELLBERG.

Litteratur.

Annie Åkerhielm: Riktiga människor. Hugo Gebers förlag, Stockholm.

Det ligger en försmåk af tendens redan i denna titel, och då man därunder varsnar ett så åsiktsbärande namn som Annie Åkerhielms, får man, redan innan man läst boken, klart för sig, att det gäller en uppvisning af författarinnsans ideal af riktiga människor. Den som följt — och hvem har kunnat undgå det — friherrinnan Åkerhielms hjältemodiga kamp för reaktionära syften kan knappast förvåna sig öfver att detta ideal ej hör till de moderna. Starka tidsströmningar rycka på sina vågor så mycket med sig, att de ibland synas grumliga; därigenom får motströmmarna sitt berättigande och tjäna understundom till att likt skumslefvor rensa ytan. Men i så fall måste dessa motströmmar bäras af betydande kraft, framför allt den stora öfvertygelsens eldmakt, som, där den ej mäktar bevisa, fångslar genom suggestion, men detta är verkligen ej fallet med Annie Åkerhielms riktiga människor, de äro af en så bestämd hvardagstyp, att man ibland ej kan undgå att med handen för munnen höfligt dölja en liten gäspning i deras sällskap. Det förekommer för öfrigt till tröst egentligen icke mer än två riktiga människor i boken, af olika genus, så att man skall få riktigt klart för sig både det kvinnliga och det manliga idealet, enligt författarinnsans recept.

Det kvinnliga är naturligtvis af gammalt patent. Till sina husliga dygder för öfrigt har hon af sina förutseende föräldrar fått det redbart prosaiska namnet Fredrika, som väl ingen nu för tiden kan bli glad åt, hvarken att äga eller höra, annat än i samband med tillnamnet Bremer. Redan i första kapitlet visar hon sin skick-

lighet i att stoppa strumpor, hon inte bara täpper till hålen utan träder igenom allt det tunna också, hvilket jag är djärf nog att tro, att hvarje intelligent fruntimmer skulle göra, äfven om hon t. o. m. tillhörde det förkastliga slaget af modernt tänkande kvinnor. Fredrika står naturligtvis utom denna kategori, hon är en af dessa tjänande, fogliga, opersonliga typer, som mannen i alla tider ägnat en bekväm beundran och dragit praktisk nytta af. Passivt uppgående i andras vilja är hennes väsens innebörd och det kriterium friherrinnan Åkerhielm tyckes fordra för att betrakta en kvinna som en riktig människa. Naturligtvis blir hon belönad efter förtjänst med att få en grefve till man — en skånsk förstås — och hennes från all individualitet kemiskt fria personlighet undergår genast en för hennes nya ställning lycklig förändring. Efter att i föräldrahemmet ha spelat den ödmjuka rollen af allas hjälpreda, åt hvilken man slängde ett: ”Fredrika, sy i min knapp!” ”Fredrika, hör mig i grammatiken!”, förstår hon mycket snart att antaga en liten passande grefvinneair, och då hon kommer på besök, är ”mamma en smula nervös för att allt skall vara fint i rummen, gossarna sträcka upp sig, pappa kläder om sig,” o. s. v. Hennes syster Sonja, som omöjligt kunnat heta Fredrika, emedan hon är afsedd att representera en modern kvinnotyp, går det däremot icke på långt när så väl i händer, hon är viljande, ett straffvärdt fel i författarinnsans ögon; i läsarens blir det största felet, att man omöjligt kan komma under fund med hvad det är hon vill, men hon är i alla fall icke sin man underdånig, så som Fredrika sin, och därför får hon bara en liten anspråkslös och ofrälse präst, i stället för en karsk grefve

till man, och en hel hop andra obehag på köpet, som Fredrika lyckligt undgår. Det är bara en enda gång denna senare bär sig en smula enfaldigt åt. Hon sätter sig nämligen ner att gråta, därför att hennes man vågar tala med en för detta rival, bokens lifligt och mångsidigt agerande kokett. Men en sådan där liten feminin scen skadar ju ej ett kvinnligt ideal i antikverad stil, det smickrar ju tvärtom den manliga fåfängan i högsta grad. Grefven uppträder naturligtvis som tröstare och håller på köpet en liten föreläsning, som till fullo klargör hans och författarinnans solidariska begrepp om — "riktiga människor".

Riktiga människor tillhöra ej intelligensaristokratien, "ty den", säger greve Rönnow bredt och myndigt, "har främst utmärkt sig genom en underlig, hvad jag skulle vilja kalla intelligensens dumhet". — "Nej, riktiga människor", tillägger han, "det är den sanna aristokratien", och därpå undrar han, om det är chauvinism, att han alltid tyckt, "att det var ovanligt många i Skåne".

Sanningen är helig för riktiga människor, men om de afgifvit ett tysthetslöfte, ljuga de lugnt och fullt och helt, men de äro i alla fall hederliga, kunna aldrig med något fiant och läsa aldrig anonyma bref, och det senare måste man ovillkorligen under nuvarande förhållanden betrakta som en god princip.

"Män" och "kvinnor" äro ett tal, som riktiga människor ej tycka om, och låt mig hålla med därom, då däri ligger något af antagonism. Ordet kvinnosakskvinna är ett absurdt ord, såväl som mansaksman skulle vara det, dock — man eller kvinna må känna hvad de vilja för och med hvarandra, men det är å ömse håll naturligt, att de känna närmast och varmast i egen sak, så naturligt, som att de se med egna ögon och tala med egna läppar. Därför kan man ej utan upprorskänsla lyssna till hvad Annie Åkerhielm genom Sixten Rönnow säger oss, då han yttrar:

"Kvinnan, mitt barn, reder sig alltid. Låt aldrig några förryckta federationsfruntimmer inbilla dig annat. Af allt hvad jag har sett i lifvet — och jag har sett en del — har jag funnit, att kvinnan alltid är den vinnande i spelet. Ty alla kvinnor, med hvilka öfver hufvud taget ett förhållande kan komma i fråga, ha vampyrblod i sig; det är det samma om de äro från gatan eller salongen. De släppa aldrig sitt offer, förrän de sugit sista musten ur honom. I förra fallet naturligtvis mest ekonomiskt, i senare mest andligt. Aldrig, om inte vår Herre särskildt håller sin skyddande hand öfver det arma nötet."

Man känner sig frestad till en ny, onekligen originell titel, den af mansakskvinna — men, lämpar den sig också måntro för riktiga människor?

Detta om bokens etik. Hvad stilen beträffar går åtskilligt af enhetligheten och intresset förloradt genom en del från berättelsen abstraherande föredrag i politiska, religiösa och sociala frågor, men på sina ställen, där författarinnan glömmar, att hon har så mycket att säga sina läsare själf, och verkligen öfverlämnar ordet åt de i handlingen uppträdande, kommer det både fart och schwung

i teckningen, särskildt i den verkligt roande skildringen af skördestrejken och förlikningsmännens besök hos den styfnackade godsherrn.

Detta är bokens slutkläm — och det heter ju: slutet godt, allting godt. Ett nytt bevis på vanskligheten att uppställa axiom.

S. E—d.

Ernst Lundquist: Fulvia jämte andra noveller. Hugo Gebers förlag, Stockholm.

De sju noveller, som rymmas inom denna volym, hämta alla sina motiv från Italien, det land, som för konstnären och författaren är en ousinlig källa för inspiration. Såsom bekant är Ernst Lundquist en god berättare med en angenäm och lättflytande stil, hans arbeten framtråda utan större anspråk, men fylla väl sin plats såsom en behaglig förströrelseläsning. Detta omdöme kan äfven med fog tillämpas på hans senaste bok.

Af det italienska landskapets egendomliga charme, af arkitekturens storslagenhet och den historiens mäktiga fläkt, som öfverallt omsusar vandraren på denna förtrömlade mark, möter oss här mycket litet — förvånande litet, tycker man. Det är själfva folklynnets med dess blandning af omotståndlig barnslig älskvärdhet å ena sidan och en massa mindre tilltalande drag å den andra, som företrädesvis sysselsätter författaren. I åtminstone en af berättelserna, "Plånboken", har han särdeles illusoriskt framhållit denna kontrast och gifvit ett vackert uttryck åt den hundlika troheten och hängifvenheten hos kvinnan af folket. Det är en både fint humoristisk och djupt tragisk bild ur lifvet. "Legenden om Monna Beatrice" är vackert återgifven och har en viss poetisk glans öfver sig. "Påskägget" är ett stycke väl studerad sydländskt folkklif, där den lätt uppflammande, naiva hänförelsen för tanken till "Antikrists mirakler".

Mera konturerade förefalla några af de andra berättelserna, såväl inledningshistorien som "Grefve Antonio" och "Martino Lunghis markatta". De öfvertyga oss knappast, om de också hvar för sig äro rätt bra hopkomna. Men samlingen i sin helhet gör ett öfvervägande godt intryck.

F. E.

Annons.

Drottning Wiola

är nu kommen direkt från Palestina och är ett af naturens största under, hvars make ej finnes på hela jorden. Den lefver i århundranden och åter århundranden utan tillsyn eller skötsel. Den håller sig alltid lika grön och fin, vinter och sommar, under högsta värme och värsta köld. Denna lifslevande planta, som på sitt hemspråk heter *evigt lif*, skall ej saknas af rik eller fattig. Finaste födelsedags-, namnsdags-, lysnings- och bröllopsgåfva. Pris pr st. 2 kr., 2 st. 3: 75, 6 st. 9 kr. Missnöjd köpare återfår pengarna. Sändes franco mot postförskott eller insänd likvid. Frimärken äfven. Plats- och resagenter, manliga och kvinnliga, antagas äfven å de minsta platser. Begär prospekt! Adr.: Importör *L. Holmqvist*, Östersund.

OBS.! Efterse alltid att då Viola köpes genom annan person mitt namn finnes å bruksanvisningen, då är den äkta och garanterar jag, lifs lefvande. Ingen konstgjord blomma eller tyskt kram.

DRICK CIDRIL!

Bästa alkoholfria äppledryck. — Absolut ren naturprodukt.

AKTIEBOLAGET CIDRIL
— I GEFLE —

Telegramadr. "CIDRIL". Tel. 1899, 1898

Årets Nobelpristagarinna.

»**A**t en gaf han ordets härliga gåfva». Så låter Selma Lagerlöf en af midnattsmässans gäster i Österhanninge kyrka säga om »Mamsell Fredrika». Själfr har hon fått ordets rikaste trolldomsgåfva, den sluter sin magiska ring kring hennes fantasiss yppiga prakt.

»Och hennes ära har varit som en drottning». Det är alltjämt hennes egna ord om den andra, gångna, svenska författarinnan, som dyka upp i hugkomsten, när man skådar öfver Selma Lagerlöfs diktargärning, nu när hon står inför det yttre stora värdesättandet af hennes verk. Den sedan veckor tillbaka offentliga hemligheten att det är hon, som i år bär hem Nobels litteraturpris, torde innan morgondagen är öfver ha officiellt bekräftats. Selma Lagerlöf

hörighetskänsla hylla vi henne — den benådade diktarinnan och sagoberätterskan. Och allas våra tankar gå till henne under Nobelfestens högtidsstund.

behöfver icke detta yttre erkännande. Hennes »ära har varit en drottning» långt innan man blef färdig med att gifva henne det, hon har hedrats som få eller ingen kvinna förr i Sverige detta förutan — och långt öfver Sveriges gränser. Men vi andra svenska kvinnor, vi fröjda oss öfver att hon äfven fått det största officiella erkännande vårt land kan gifva, och vi äro stolta öfver att hon är en af oss. Osynliga länkar binda oss samman med henne — äfven andra än dem hon smidt med sin stora berättarkonst. Ur en i vårt djupaste väsen bottnande sam-

”Familjeflickan”.

Brefragment funnet i släktarkivet

af

Jenny Engelke.

(Forts. fr. föreg. nummer.)

Tack vare detta hennes intresse för geografi såväl som för historia fingo vi, hennes döttrar, läsa båda dessa ämnen jämte bibliska historien. Och då arbetsdagen vanligen för oss indelades i tre timmars linnesömmand och två timmars finare broderi eller prydnadssöm, hände ofta, att vi därunder turvis fingo läsa högt, såframt ej så lyckligt var, att någon af husets herrar, för tillfället ledig, beredde oss denna högt skattade förnöjelse.

I slutet af förra seklet och början af nästföljande voro Thorild och Lindegren omtyckta skalders mycket lästes. Romaner funnos nog också, men jag hörde aldrig mer än namnet på en: *Fröken Stjern-*

heim (så tror jag den hette), och den lästes i många hem och det med största intresse. Senare kommo Kotzebues romaner och gjorde furore där samläsning brukades. »*Ortenbergska familjens lidanden*» var en af hans mest omtyckta arbeten och äfven en roman med titel: »*Klosterbarnen*», dock minnes jag ej dess auctors namn.

Aldrig skulle jag hafva misstänkt att de husliga och enkla prestdöttrarna i vår församling någonsin tagit i en roman, hade ej deras far, en sträng och exemplarisk man, erbjudit oss sedan vi växt upp att få låna en roman att läsa, som hette: *Charlotte Weissensee*. Den var skriven så att man trodde

den vara en sann berättelse. Och jag tror äfven att så var, ty där förekommo många händelser, hvilka icke ledde till något resultat och hvilka därför icke gärna kunde ha varit diktade; ty hvartill hade detta gagnat? Detta var en mycket diger bok.

De gamla tyckte icke om Thorild, och det sades om vår värderade prostinna, att hon, som en gång händelsevis fick höra honom föreläsas, strax gick på dörren, men vände sig om på tröskeln och först efter ett ljudligt: »tyv!» inåt rummet lämnade det bestörta läsesällskapet.

Växlande årstider medförde omväxling i hemlifvet. Af vår vördade farmor, fru patronessan Elisabeth Schlytern, fingo vi smak för trädgårdsskötsel, fruktodling, ja t. o. m. för potatisplantering.

Potäter eller jordpäron, som de ock kallades, hade af soldater från pommerska kriget blifvit införda i landet. Alla sanna patrioter hade ifrat för »sättande» af den amerikanska rotknölen, som i smak snart erkändes öfvergå rofvor, folkets vanligaste föda.

Landshöfdingen i vårt län, baron Örnköld, hade med synnerlig ifver omfattat saken, och ehuru han af den otacksamma hopen till lön därefter fick heta »Potates-Pelle», lät han sig inte afskräcka, lika litet som min fru farmor, hvilken ock snart hade sina stora potatisland och hvarje höst kunde, som hon skrifer i sin »dag-journal», skicka flera lass »päron» till Stockholm.

Att så och plantera, vattna och rensa örtesängarna ansågs för att vara ett nöjsamt arbete för husets döttrar, som tidigt vandes därvid, och vistelsen i det fria bidrog ock till att hälsans rosor blomstrade på deras kinder.

På landet hade ju ungdomen många tillfällen att vara ute, både vinter och sommar. Söndagligen fingo vi gå eller åka till kyrkan och däremellan företaga »spatserturer» i lunden, ute på ängen eller i skogen.

Flickor, som uppväxte i staden, voro däremot mycket instängda, och för många af dem hände endast i sällsynta fall att de kommo utom tullportarna.

De handarbeten, som utfördes af oss unga, medförde rätt mycken omväxling. Än spann man lin — vi flickor tågorna — och detta garn måste läggas i blöt före påsk, annars kom »dymmeln» i lintotten. Än spann man ull eller t. o. m. bomull på långrock. Detta senare ansågs för en stor konst. Bomullsgarn stod ej till att få köpa för något pris, och ehuru en del kullor i vissa dalsocknar voro skickliga i den konsten, gick all deras spånad till närmaste manufakturverk och förekom aldrig som handelsvara. När bomullen var utspunnen, skulle garnet nystas. Hela husets personal nystade, äfven herrarna, och nu gällde att pröfva om garnet var så starkt och välspunnet, att det dugde till väfning. I motsatt fall hade man ingen heder af arbetet.

På sommaren voro väfstolar och spolrockar i gång, och de långa väfvarna måste sedan bredas ut på bleke före midsommar, annars fingo de en blågrå, illa omtyckt färg. Sedan följde kulörta väfvar och slutligen ylleväfvarna.

När bomullsgarn äntligen kom i handeln, började man väfva västtyg, bårder till klänningar samt tyg, hvaraf man förfärdigade stora ridikyler. Vidare knypplade man linnespetsar och svarta silkesblonder. Sydde »grannlåtssöm»: tambur-, kattun- och schattérsöm på tråflor, siden och nettelduk. »Lappsöm» var ock på modet, äfvensom »taflesöm». Det förra med sidenlappar, det senare med argentinsilke eller svart sysilke. De största arbeten vi företogo var att brodera en brudpell, som ännu finnes i förvar, och under hvars skyddande tak månget »kristligt äkta förbund» blifvit knutet.

Knypeldynorna sköttes så flitigt, att de vanligen togos med, när man gästade i granngårdarna, tills de småningom blefvo undanträngda af sticksömmen, vida lättare att frakta.

Medan man i staden till tidsfördrif och förströelse gick på kaffebesök — äfven under kaffebudets dagar — skvallrade eller spelade *trisello* — ett slags enklare boston — samt besökte assembléerna, roade man sig på landet med familjefester, firningar och spelade hvarandra »spratt». Anspråken voro ej stora, och gamla som unga voro lätt roade och roade sig oftast gemensamt.

Utom spelmästaren, som långa tider vistades i vårt hem och undervisade på stråk- och blåsinstrument, infann sig ock dansläraren. Och af honom hade man att lära sig skick och hållning, att gå ut med fötterna, niga rak i ryggen, att komma in i ett rum och göra sin reverens samt sedan göra en vacker »sortie». Allt detta var icke så lätt inhämtadt, men oundvikligt, då vi hade stort umgänge i residensstaden och äfven på de många kringliggande adelsgodsen. Den pompösa menuetten undanträngdes af anglaise och kadrilj, och det för tiden egendomliga var, att alla deltog i dansen. Endast halta och värkbrutna människor klädde väggarna. Men då flög man ej och flängde så som sedan blef ett mode.

Under årens lopp hade jag lyckats göra mig outhärlig för min mor, som börjat bli sjuklig. Jag undgick härigenom mina yngre systrars öde att giftas bort allt för tidigt. Först när det ödesdigra, af alla fruktade trettonde året närmade sig, bestämde jag mig — till märkandes i öfverensstämmelse med mina föräldrars »goda minne» — annars hade det sannolikt ingenting blifvit af. Och ehuru jag sedan som maka, husmor och uppfostrarinna sökt bibehålla många af de goda, gamla plägsederna från mitt föräldrahem, har tiden medfört stora förändringar i både godt och ondt. Den största förändringen gäller nog hemmens vård och skötsel och tillfölje däraf den unga, ogifta kvinnans ställning. Hennes utsikter vidgas rå från år. Mina döttrar äro ej lika mina

systrar, och mina dotterdöttrar tyckas mig höra till ett nytt, helt annat släkte. Mistyck ej, min unga vän, att jag säger det, men jag tycker ej, att de likna hvarken mig, min mor eller mormor. Frihet ha de nu fått; väl bekomme!

Önskar din gamla tant
Britt-Mari.

"Hvit slafhandel".

Eftersom den brutala polisuppsikten öfver prostituerade kvinnor kommit på tal i Dagny med anledning af det senaste polisöfvervåldet, skulle jag vilja omnämna en historia, som kommit till min kännedom.

En ung och naturligtvis fattig flicka hade råkat blifva prostituerad. Men som hon icke ville fortsätta med detta s. k. "yrke", hade hon sökt och funnit arbete vid en syfabrik. Efter tre veckor, under hvilken tid hon arbetat ordentligt och icke gifvit någon anledning till klagomål på något sätt, kom polisen och begärde att få tala med chefen: Det skulle finnas en prostituerad flicka vid fabriken. Där om visste chefen ingenting. Jo, polisen nämnde ett namn. Ja, en flicka med det namnet fanns nog bland arbeterskorna, men icke var hon prostituerad. Jo, det var hon visst det, chefen visste bara icke om det, och nu ville polisen hafva henne utlämnad. När flickan fick se polisen, började hon högt gråta. Chefen, som tyckte synd om henne, då hon visat sig vara en ordentlig och duglig arbeterska, erbjöd sig att låta henne stanna vid sin fabrik, oafsedt hennes föregående. Men polisen ville icke tillåta det. Då skulle chefen betala 200 kronor till polisen och garantera för flickan i tre år. Slutet blef att flickan måste följa med till reglementeringsbyrån. Sitt arbete vid fabriken miste hon naturligtvis. Då hon gick, vände hon sig om i dörren till sina forna kamrater och sade: Ni äro mina vittnen, att jag velat föra ett ordentligt lif och försörja mig genom arbete, men jag får icke för polisen.

Kan detta vara sant? Då ha vi ju en legaliserad hvit slafhandel midt för våra ögon och kunna ingenting göra däremot, ty makten vill så hafva.

M.

Från allmänheten.

Till Redaktionen af Dagny.

Med anledning af en artikel i nr 42 af Dagny under rubrik "Upprop till allmänheten" ber jag om plats för följande:

Jag har noga genomläst denna artikel och har där funnit, med hvilket varmt intresse de små arbetarbarnen omfattas och hvilka goda resultat det medfört, och hoppas att dessa blifva ännu större.

Men, med tanken på detta — skulle det ej vara af nöden att med samma varma, kraftiga energi arbeta äfven

för bättre bostäder åt de små? Verkar det icke som gift vid sidan af den medicin de erhålla för undernäring, nämligen matbepisningen, att många små under första delen af sitt lif, då de ännu äro i högsta grad ömtåliga, måste lida af den dåliga luften i underhaltiga bostäder. Det är en mängd af arbetarfamiljer, som nödgas bo i ett rum, och det ett dåligt ändå; detta rum får då tjänstgöra som kök, sängkammare, arbetsrum, tvättstuga och mycket annat, som jag här ej kan omnämna. Kanske en eller flera ligga sjuka, då får det äfven tjänstgöra som sjukrum. Där kan icke öppnas fönster och vädras ut, då där finns ett några veckor gammalt barn och flera andra små gå omkring, de kunna ej utsättas för det starka drag, som kommer direkt på dem, då de ej ha något annat rum att gå in i under tiden.

Hur hushållas det med nationens egendom, barnen, i detta afseende att bostadsförhållandena äro så dåliga, och på flera håll ha de ju t. o. m. beröfvats den dåliga bostaden och satts på bar backe. Om det kanske varit i afsikt att de under vintern skulle få tillräckligt med luft, vet icke jag. Men vore så fallet tror jag det blir väl mycket af luft återigen. Är Sverige verkligen så fattigt, att det ej är möjligt att åt arbetarna skaffa ordentliga bostäder m. m., så får man ej undra öfver om de emigrera till andra länder, där arbetarna ha bostäder på tre, fyra, fem rum förutom andra bekvämligheter. Till länder, där man inser, att nationens egendom, barnen, måste ha såväl mat som hygieniska bostäder. Jag är säker om, att vore väl de dåliga bostadsförhållandena afskaffade, skulle säkerligen bispisningen göra en ännu större verkan än hvad fallet nu är, men pröfva först och döm sedan, säger ordspråket.

Men hvad är då egentligen orsaken till att arbetaren får bo så dåligt? Jo, det är den stora ekonomifrågan, som håller honom nere, den är en af orsakerna. Och torde icke en annan vara, att de bättre lottade i stort sedt äro nog så öfverflödiga hvad bostäder beträffar. Torde det ej bland dessa finnas många, som ej ha några barn men dock äro i besittning af en mängd rum, och skulle de icke i någon mån kunna inskränka sig och lämna några rum till en arbetarebostad. Anses det för farligt att ha en arbetarfamilj med några barn boende i sin närhet. Äro icke barnens lif af samma värde, om de äro af hög eller låg härkomst?

Därför böra de kvinnor, som någon makt hafva, arbeta allt hvad de kunna på att få bostadsfrågan ordnad, de skola söka inverka på sina män så att de få upp ögonen för det behjärtansvärda att hjälpa de fattiga till bättre hem, ty eljest göra männen ingenting åt saken, åtminstone ej så det syns.

Äfven då sommaren tillstundar, så tänk på de små, som i de uslaste bostäder få tillbringa vintern, ena Er om, Ni välbärgade kvinnor, att då Ni resa till Edra sommarbostäder taga ett eller två af dessa små undernärda barn med Er, behandla dem som Edra egna, visa dem samma intresse, gör ingen klasskillnad, och Ni skall få se hvilken frukt det kommer att bära. Det skall komma att spela en ganska stor roll i Ert välgörenhetsarbete; betänk huru många flera barn, som skulle komma i åtnjutande af sommarglädje och friluftslif, än de som nu genom skolofskolonierna göra det. Tag så många som möjligt med, när sommaren tillstundar. Tänk ej som så, att allt är vunnet, om de blott erhålla ett mål mat om dagen.

Högaktningfullt
Anna Johansson.

Intresserad medlem af Föreningen
för Kvinnans Politiska Rösträtt.

Insänd litteratur.

- P. A. Norstedt & Söners förlag, Stockholm: **Leo Tolstoj. Hans lif och hans verk.** Själfbiografiska bref och anteckningar samt biografiska uppgifter. Samlade af *Paul Birukoff* samt granskade af *Leo Tolstoj*. Bem. öfers. från ryska originalet af *Erik Nordenström*. Andra delen. — P. A. Norstedt & Söners ungdomsböcker: N:r 104. **Kraalens tjur.** Af *Dudley Kidd*. Bem. öfers. från engelskan af d:r *Hugo Hultenberg*. — N:r 105. **"Jägarlivet är så härligt"**. Jaktminnen och naturstämningar af *Ludv. Munsterhjelm*. — N:r 106. **Gråbjörns och Silfverråfs lefvernesbeskrifningar.** Af *Ernest Thompson Seton*. Översatta af d:r *H. Wendell*. — N:r 107. **Giuseppe Garibaldi.** Af *Cecilia Bååth-Holmberg*. Andra uppl. — N:r 108. **Synnöve Solbacken, Blacken, Fadern.** Af *Björnsterne Björnson*. Bem. öfers. från norskan af *Karin Jensen*. — **Jonas Lies samlade skrifter.** Häft. 7. (Lotsen och hans hustru). — **Småhemmens kalender 1910.** Sjätte årg. — **Ett gammalt familjearkiv.** (Det Franzén—Grafströmska). Bref och anteckningar. Meddelade af *Anna Maria Roos*.
- Albert Bonniers förlag, Stockholm: **Tjänstekvinnans son. Författaren.** (1877—1887.) Af *August Strindberg*. — **Hjärtats oro.** Af *Hjalmar Söderberg*. — **Sång.** Af *Ida Granqvist*. **Till Sveriges barn. Tolf små visor.** Till ord af *Anna M. Roos m. fl.* af *Emil Sjögren*.
- Wahlström & Widstrand, Stockholm: **Rymdsånger.** Af *Karl-Erik Forsslund*.

Föreningsmeddelanden.

Fredrika Bremer-Förbundets Linköpingskrets' ungdomsklubb "A. T." firade sin fjärde årsfest i sin lokal i villa Solsida den 28 nov. kl. 5. e. m. I den trefliga, festligt smyckade och upplysta lokalen hade samlats ett femtiotal af klubbens unga medlemmar jämte en del inbjudna, bland hvilka märktes grevinnan Douglas och några andra af Fredrika-Bremer-Förbundets medlemmar.

De närvarande bjödos på sång, musik och uppläsning, hufvudsakligast af klubbens egna medlemmar. Därjämte höll fröken Ada Arwedson ett intressant föredrag om miss Florence Nightingales lifsverk och stora betydelse för sjukvårdens höjande i hela världen och fröken J. Wallerstedt bidrog med ett skämtsamt hållet kåseri öfver städning. Klubbmärken utdelades till inalles 17 medlemmar, af hvilka två tillhört klubben i fyra år. Efter intagna förfriskningar och sedan en psalm afsjungits slutade den vackra, trefliga festen, som bar vittne om de unga medlemmarnes lifliga intresse för klubben och tacksamhet till dess stiftarinna, fröken Ada Arwedson.

Från fru Elin Asklund, en af klubbens första och mest nitiska ledarinnor, ingick under aftonens lopp en telegrafisk, varmhjärtad hälsning till såväl dem, som ledt klubbens verksamhet, som till hvar och en klubbmedlem, och afsändes till henne en hälsning från deltagarna i årsfesten.

Trollhättans F. K. P. R. hade torsdagen den 25 nov. sitt ordinarie novembersammanträde. Styrelsen återvaldes med undantag af fröken Inez Johansson och fru Tekla Wassberg, som undanbedt sig återval. I deras ställe valdes fröknarna Elin Uhr och Josefine Björklund, hvilken senare också blef suppleant i centralstyrelsen. Ett från aprilmötet hvilande förslag om att höja årsafgiften till 1 kr. upptogs och bifölls. Efter förhandlingarna demonstrerade riksdagsman Strömberg för de talrikt församlade medlemmarna den proportionella valmetoden.

F. K. P. R. i Eskilstuna har under hösten haft två sammanträden samt dessutom anordnat ett föredrag af fru Jenny Welander från Skara om "Kvinnan och samhället", hvilket föredrag hade samlat en mycket talrik publik.

Hvetlanda F. K. P. R. hade i förra veckan anordnat ett större samkväm å samskolans högtidssal, som af kommunalnämnden välvilligt upplåtits, och för tillfället smakfullt dekorerats med svenska flaggor, enar och rösträtts-embem. Inbjudna voro Hvita Bandets medlemmar, vänner och bekanta samt för kvinnans rösträtt intresserade, uppgående till ett hundratal.

Ordföranden hälsade gästerna välkomna samt deklamerade "Svenska kvinnornas medborgarsång" och uppläste fru A. M. Holmgrens "Några ord om kvinnorna och deras ansvar i samhället" — hvarefter unisont sjöngs "Vårt land".

Programmet omväxlade därefter med musik af en stråkorkester, solosång — hvarvid bl. a. sjöngs Heidenstams "Sverige" — och piano-à-quatre-mains samt uppläsning af diverse rösträttslitteratur. Sist deklamerades Hedbergs "Den tysta kraften" och sjöngs unisont "Du gamla, du fria!"

Norrahammars F. K. P. R. afhöll sitt höstsammanträde den 16 nov. Vid val af styrelse omvaldes till ordförande och medlem af centralstyrelsen fru Alma Andersson, till v. ordf. fru Gärda Holmkvist, sekreterare och suppleant i centralstyrelsen fru Anna Swahn, v. sekreterare fru Lydia Storm samt kassör fru Hulda Lindkvist. Suppleanter blefvo fru Elin Roström och fru Emelia Åberg, revisorer fru Emma Johansson och fru Hanna Ledel med fru Ida Smedberg som revisorssuppleant.

Två praktiga föredrag ha äfven varit anordnade i höst, ett af fil. d:r Gulli Petrini med ämne: Ogifta mödrar och deras barns rättsliga ställning, samt ett af fru Frigga Carlberg med ämne: Svenska barns sociala och rättsliga skydd med skioptikonbilder.

Örebro F. K. P. R. afhöll den 25 november sitt årsmöte, då val af styrelse, revisorer och centralstyrelsemedlemmar företogs.

Ordf. blef fru Elin Agrelius, öfriga styrelseledamöter: fru Annie Gunnarsson, fru Helma Thorsén, fru Siri Forsell, fröken Elin Pers, fröken Ella Lövegren och fr. Hanna Lindberg.

Centralstyrelsemedlem fru Elin Agrelius och suppleant fru Annie Gunnarsson. Föreningen beslöt att lämna ett expeditjonsbidrag till V. U. af 25 kronor.

Gnesta F. K. P. R. hade ordinarie årssammanträde måndagen den 29 november. Till ordförande omvaldes fröken Elin Pålman, till vice ordf. fru Hedvig Lindau, till skattmästare fröken Anna Skoglund och till vice sekreterare fru Ida Andersson. Till sekreterare efter fröken Strandberg, som afsade sig, valdes bankkamrer Lilie Sjöbeck.

Centralstyrelsemedlem blef fröken Pålman och suppleant fru Lindau. Till revisorer utsågos fröken Widén och fröken Vesterblom med fröknarna Smitt och Ringné till suppleanter.

Det beslöts, att revisorerna jämväl skola revidera kassorna för barnbespisningen och 1:a Majblommans kommitté, hvilkas styrelse är identisk med Rösträttsföreningens.

Efter sammanträdet vidtog studiecirkel.

Skåneförbundet. Genom förbundskommittén har under hösten 1909 anordnats tre föreläsningsturnéer. Fru Gulli Petrini har i september föreläst i Kristianstad, Ystad, Malmö, Lund och Hörby öfver ämnet "Proportionella val". Pastor H. Isberg har under november månad föreläst i Engelholm, Helsingborg, Klippan och Kristianstad öfver ämnena: "Ogifta mödrar och deras barn" samt "Prostitutionen." Fru A. Tonning har likaledes under november månad föreläst i Landskröna, Malmö, Eslöf, Lund och Trelleborg öfver ämnet "Rösträttsrörelsens historia."

Frågor och svar.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädspris är kr. 4:50 för $\frac{1}{4}$, 2:50 för $\frac{1}{2}$ och 1:25 för $\frac{1}{4}$ år.

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje halfårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat *minst* 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) *Antingen*: Genom insändandet af prenumerationsafgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men *alltid minst* 5) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samlarens adress i ett och samma paket sänder *alla* beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) *Eller*: Man prenumererar å närmaste postkontor (*ej* annorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sända samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I städernas tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionen adresseras:

**DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.**

Annonsförmedlare,

pålitliga och välrekommenderade,

önskas för Dagny såväl i landsor-

ten som hufvudstaden. Anmälan å

**DAGNYS EXPEDITION,
Mästersamuelsgatan 51, Stockholm.**

Rösträttslitteratur:

Skrifter utgifna af Centralstyrelsen i Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt:

N:o I, Till regeringen från svenska kvinnor ingifna skrivelser i Rösträttsfrågan 1905—1906	(—:50)	—: 25
” III, Mathilda Staël von Holstein: Målsmanskapet och kvinnans ställning inom äktenskapet enligt gällande svensk rätt		—: 50
” IV, Anna B. Wicksell: Om kommunal rösträtt för gifta kvinnor		—: 10
” V, Lydia Wahlström: Statsintresset och kvinnans rösträtt		—: 40
” VI, Partiuttalanden i kvinnornas rösträttsfråga		—: 25
” VII, K. A. Sheppard: Kvinnorösträtten på Nya Zeeland		—: 40
Ann Margret Holmgren: Strödda intryck från den Internationella kvinnorösträttskongressen i Köpenhamn		—: 10
Elin Wahlquist: Partipolitiken och kvinnornas rösträttsfråga		—: 03
Ann Magret Holmgren: Mor Karin		—: 03
Nancy Svanberg: Goda Kamrater		—: 03
Sigrid Kruse: Grannarna		—: 02
Kortfattad ledning för kvinnornas deltagande i de kommunala valen		—: —

Föreningens för kvinnans politiska rösträtt i Stockholm flygblad:

N:o 1, Natanael Beskow: Till frågan om kvinnans politiska rösträtt		—: 05
” 2, Anna Whitlock: Bör den svenska kvinnan erhålla politisk rösträtt?		—: 10
” 3, Hilma Borelius: Hvarför är motståndet mot kvinnans politiska rösträtt oberättigadt?		—: 10
” 4, Lydia Wahlström: Principerna för kvinnans rösträtt		—: 10
” 6, ” ” Lärdomar af den kvinnliga rösträttsrörelsen		—: 10
” 7, Några manliga inlägg i den kvinnliga rösträttsfrågan		—: 15
” 8, Lydia Wahlström: Högerkvinnorna och den nuvarande situationen		—: 05
” 9, Sofi Lindstedt: Hvarför böra religiöst öfvertygade kvinnor ansluta sig till rösträttsrörelsen		—: 05
Minneslista		—: 05
Georg Stjernstedt: Den svenska kvinnans rättsliga ställning	(—:75)	—: 60
Lydia Wahlström: Den svenska kvinnorörelsen		—: 45
Ragnhild Modin: Bröllopet på Ensillre		—: 25
Hilda Sachs: Kvinnornas rösträtt. Svar till herr Adolf Hallgren		—: 25
Anna Kleman: Kvinnans medborgarrätt		—: 25
Karl M. Lindh: Kvinnornas rösträttskraft		—: —

Ofvanstående flygblad och broschyrer kunna rekvideras från Landsföreningens för Kvinnans Politiska Rösträtt byrå Lästmakaregatan 6, Stockholm, som hålles öppen hvarje dag kl. 3—4 e. m.

Vid rekvisition af minst 100 ex. af flygbladen nr:is 1—9 lämnas 25 proc. rabatt.

Folkskolans Barntidning

utgifven och redigerad af STINA QUINT utkommer 1909 i sin adertonde årgång.

Ett rikt illustrerat nummer hvarje vecka, 36 veckor under året.

Bästa och lämpligaste läsning för barn af alla samhällsklasser.

Prenumerera å närmaste postkontor. Pris för helt år Kronor 1:65, halft år 90 öre.

Tel. 8 12 **Husmodersskolan i Karlstad.** Clara nr 27

Praktisk och teoretisk undervisning i huslig ekonomi.
Den praktiska undervisningen omfattar: matlagning, garnering och uppläggning, bakning, konservering, tvätt, strykning, sömnad m. m.
Den teoretiska undervisningen omfattar: födoämneslära, hälso- och sjukvårdslära m. m.
 Husmoderskurser, omfattande 1 år, 1 termin eller 2 månader, börja d. 24 jan.
 Praktisk yrkeskurs omfattande 2 månader börjar d. 1 april.
 Utförligare genom prospekt och referenser.

Nancy Envall,
föreståndarinna.

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halftva priset eller 7½ öre pr mm.)

Exam. slöjdlärlarinna,

undervisningsvan, önskar plats. Svar till »A. E.» Helsingborg, p. r.

Bildad, duglig flicka,

kunnig i matlagning, linnesömnad och allt, hvad som hör till ett hems skötande önskar på nyåret plats i familj. Svar till Karin Ohlsson, Ryd.

UNG lärlarinna önskar under ferierna göra sig nyttig i bildadt hem mot någon lön. Svar till »Fortune» under adress S. Gumælii Annonnsbyrå, Sthlm.

PLATS i familj såsom lärlarinna önskas till vårterminen af ung, något undervisningsvan flicka med afgångsbetyg från 8-klassigt läroverk. Svar till »Vårterminen 1910» Kristianstad p. r.

18-årig 8-kl.-elementarbildad flicka önskar plats som hjälp och sällskap eller att undervisa minderåriga. Svar till »Pålitlig», Alingsås.

GUVERNANTSPLATS önskar undervisningsvan, elementarbildad flicka, som förut innehåft 2-årig plats i familj i utlandet. Äfven exam. kinderg.-lärlarinna. Svar snarast till »22 år» Uddevalla S. J.

SJUKSKÖTERSKA, examinerad, önskar plats. Svar till »Sjuksköterska». Odengatan 94, 4 tr., Stockholm.

KVINNLIGT skriftråde, något kunnig i maskinskrifning, van vid skrifgöromål (domsago- och landskansli) önskar plats. Goda rek. Svar till »God stil», Vänersberg p. r.

HUSLIG och musikalisk flicka, kunnig i alla i ett hem förekommande göromål önskar plats. Goda rek. finnes. Svar till »Tacksam 25-åring», Uppsala p. r.

BILDAD praktisk flicka, van vid husliga göromål och sömnad, önskar plats nu eller på nyåret. Svar till »X», Moholm p. r.

UNG folkskollärlarinna önskar under julferien (2 mån.) plats i finare familj, att mot fritt vivre deltaga i hushållet. Är villig att undervisa i folkskoleämnen och musik. Svar till »G. E. K. R.», adr. Alsheda.

FINNS där någon läkare, som för sin verksamhet behöfver ett biträde, ej examinerad sjuksköterska. Äger vana och stor fallenhet vid sjukvård. Så äfven i ett hems skötande. Svar med uppgift om löneförmåner till »M», Lund p. r.

UNG flicka från landet önskar plats i godt hem, att få lära hushåll. Svar märkt »Genast», Annonnsb. Ö. Larng. 1, Göteborg.

MEDELÅLDERS prästdotter önskar plats som husmoder i mindre hem. Goda intyg. Svar märkt »K. C. 1910», under adress S. Gumælii Annonnsbyrå, Stockholm.

PLATS önskas i aktad familj af huslig flicka som genomgått hushållsskola. Goda rek. fr. föreg. platser. Svar till »Maj 1909», Stockholm p. r.

21-ÅRIG flicka, som genomgått Karlskoga praktiska skola önskar mot mindre lön eller fritt vivre plats att gå frun tillhanda i ett godt och arbetsamt hem. Svar titl Axel von Sneidern, Bergs säteri, Mellerud.

BÄTTRE äldre flicka, hushållsven, musikalisk, frisk och arbetsamt önskar plats hos bildad herre. Piano önskv. Svar till »Hemtrefnad», Engelsberg p. r.

BILDAD, huslig flicka, kunnig i matlagning, bakning, sömnad, handarbete söker plats. Goda betyg och rek. genom Norra Inack.-Byrån, Sthlm. Riks 85 65. Allm. 111 87.

TVÄNNE systrar önska plats, helst i samma familj, att sköta hemmet, och då utan jungfru. Kunniga i matlagning och alla i ett hem förekommande göromål. Svar till »Prästdöttrar», Malmö p. r.

En 20-årig norrländska

af god familj önskar som husmodershjälp komma i bättre hem. Har genomgått kurs i Fackskolan för Huslig Ekonomi i Uppsala. Någon lön önskvärd, men att framför allt bli ansedd som medlem af familjen. Svar till »Familjemedlem», Uppsala p. r.

BILDAD flicka, kunnig i matlagning, bakning, sömnad söker plats att tillträda nu eller på nyåret. Goda rek. Svar »Enkel- Fortfärdig», Sv. Telegrambyrån, Stockholm.

LEDIGA PLATSER.

Epidemisköterskeplatsen

för Grönskåra läkaredistrikt med tjänstgöring inom Kråkmåla, Fagerhult och Bäckabo socknar, Kalmar län, är till ansökan ledig att tillträda 1 jan. 1910. Lön 600 kr., jämte 1 kr. dagtrakt., fria resor vid tjänstgöring. Ansökan jämte tjänstgöringskompetens och åldersbetyg insändes före den 10 dec. d. å. under adress A. Erikson. Grönskåra.

Sjuksköterskeplatsen

vid Åtvidabergs sjukstuga blir ledig att tillträdas den 1 jan. 1910. Af-löning c:a 500 kr. pr år kontant jämte kost, husrum, fri tvätt och fria skatter. Sköterskan skall hålla maten åt sig och jungfru för 55 kr. pr månad, och åt patienter mot 55 öre pr patient och dag. Sjukstugan håller inventarier. Betyg insändas till och öfriga upplysningar lämnas af Doktor S. Högberg, Åtvidaberg.

SOM sällskap och hjälp erhåller bildad hushållskunnig flicka god plats på nyåret. Norra Inack.-Byrån, Malmskillnadsgatan 27, Sthlm.

BILDAD flicka, omkring 30 år, kunnig i matlagning och inom ett hem förekommande göromål, får plats i 2 personers hushåll. Svar till »God framtid», Allm. Tidningskontoret, Uppsala.

Lärlarinna.

Vid Majornas Elementarläroverk för flickor önskas för vårterminen 1910 en vikarierande lärlarinna i matematik på högsta stadiet samt svenska, naturkunnighet och räkning i lägre klasser. Kompetens: Högre Lärlarinneseminarium eller motsvarande. Lön efter 1,400 kr. pr år. Ansökningar insändas före 20 december till skolans föreståndarinna, Karl Johansg. 16, Göteborg. (S. T. G. 30257)

Husförestånderska

sökes genast för ett större hem å Djurholm. Endast stor förmåga med lång vana att själfständigt sköta allt inomhus samt handleda tjänare, torde härå reflektera. Muntliga rekommendationer erfordras. Svar till »Hem å Djurholm», under adress S. Gumælii Annonnsbyrå Stockholm f. v. b.

Anspråklös flicka

van att undervisa i vanliga skolämnen, språk och musik, erhåller till instundande vårtermin plats i familj på landet. Svar med rek. och pret. torde insändas snarast möjligt till Doktorinnan Augusta Lindgren, adr. Gislaved.

ORDENTLIG, barnkär bättre flicka kan erhålla plats som barnfröken att sköta två flickor, 3½ och 1 år gamla. Svar till »E. F.», Laholm.

Kokerska önskas genast.

Resa 4 pund, lön 16 pund. Hultman, 12 Goldstone villas, Brighton, England.

ELEMENTARBILDAD flicka får plats som barnfröken. God familj. »Pliktrogen», Falun p. r.

HUSLIG, gladlynt, barnkär och musikalisk flicka, som vill deltaga i vården af 2 mindre barn och sömnad samt vara en ung husmoders hjälp och sällskap erhåller väl aflönad plats på landet där jungfru finnes. Svar äff. af foto och betyg sändes under adress »Familjemedlem 1909», Linköping p. r.

Plats ledig

till våren för kvinnlig trädgårdsmästare, kompetent att sköta växthus, större bänkgård, och fruktträdgård. Vidare genom korrespondens med Fru A. Vicander, Narvavägen 30, Stockholm.

FÖR dam med fast anställning finnes ett stort, ljusst, möbleradt rum att hyra från 1 januari. Svar till »Lugn», Tidningskontoret, 46 Sturegatan, Stockholm.

Modebyrån,

Drottninggatan 81 A, 2 tr.

Stockholm.

A. T. Brunkeb. 719. R. T. Vasa 261.

meddelar råd

vid val af damtoalletter, färger, modeller m. m., vid ordnandet af våningar, dekorerer för fester m. m. Uppköper modevaror för damer i landsorten. Moderat arvode.

Fru A. Beijer, kl. 11—5.

Gynna

Dagnys annonsörer!

Sprid Veckotidningen DAGNY!

Deposition & Sparkassa

5%

KÖPMANNABANKEN,
Arsenalsgatan 9,
Södermalmstorg 8,
STOCKHOLM.
Aktiekapital 3,000,000 kr.

Rekvirera! Rekvirera!

MAJKEN

En bok om

Prostitutionen

Af WILH. HAGQVIST.
Pris 1 Krona.

Rekvireras från H. MÖLLER,
Studentgatan 46, Malmö.
Återförsäljare hög rabatt.

Hilip Holmqvists
Handelsinstitut
Norra Allég. 7, Göteborg
FRÄMSTA OCH STÖRSTA
ENSKILDA HANDELS-
LÄROVERKET I LANDETS
FRÄMSTA HANDELSSTAD

3-400 elever årligen. 15-20 aka-
demiskt och praktiskt bildade lärare.
Begär vårt 40-sid. illustr. program.
Vårterminen börjar den 14 jan.
(S. T. G. 30057)

Nya Nådhammarhemmet Djursholm

Riks Djursh. 122. A. T. Djursh. 52
erbjuder klena och nervösa perso-
ner ett lugnt och stilla hvilohem.
Pris pr dag 5-8 kronor.

Sårbehandling.

Till att göra **sjuka och inflam-
merade sår rena och friska** är
Fil. Dr P. Håkanssons Salubrin
det pålitligaste medlet. Icke endast
vid **liggsår, brännsår** m. fl. sår-
nader, utan äfven vid många fall af
lupus- och tuberkelsår

har vid Salubrinbehandling åstad-
kommits botande.

Ehuru med hvarje flaska Salu-
brin åtföljer beskrifningen om Sa-
lubrins utspädning och användning,
bör man tydligen allrämest vid svå-
rare fall, icke underlåta att af lä-
kare förskaffa sig speciella föreskrif-
ter. Allmänheten varnas mot ef-
terapningar af fabrikatet.

Salubrin tillhandahålles i Parfym-,
Speceri- och Färgaffärer. Partila-
ger hos Geijer & C:o, Stockholm.

För kapitalister, särskildt fruntimmer, har det länge varit ett ön-
skemål att kunna överlämna värden af sina vär-
depapper och skötseln af sina affärer åt någon person eller institution,
som med absolut säkerhet förenade punktlighet och noggrannhet i
utförandet af det anförtrodda uppdraget äfvensom prisbilligt. En
sådan institution är

Stockholms Enskilda Banks Notariatsafdelning (Lilla Nygatan 27, expeditionstid 10-4),

som under garanti af **Stockholms Enskilda Bank** åtager sig vård och
förvaltning af enskilda personers och kassors värdepapper.

Exempel 1. Om en person hos Notariatsafdelningen deponerar
obligationer, inkasserar Notariatsafdelningen vid förfallotiden kuponger
och tillhandahåller deponenten influerna medel. Vidare efterter Nota-
riatsafdelningen utlottningar af obligationer och underrättar deponenten
i god tid, ifall en denne tillhörig obligation blifvit utlottad, samt läm-
nar förslag till ny placering af det ledigblifna kapitalet.

Exempel 2. Om inteckningar deponeras hos Notariatsafdelningen,
underrättar Notariatsafdelningen gäldenären därom att räntorna å inteck-
ningarne skola till afdelningen inbetalas, hvarefter de medel, som in-
flyta, till deponenten redovisas. Vidare tillser Notariatsafdelningen, att
inteckningarna blifva i vederbörlig tid förnyade. Om en hos afdelnin-
gen deponerar inteckning genom underlåten förnyelse skulle förfalla,
ersätter **Stockholms Enskilda Bank** däriegenom uppkommen skada.

Förvaringsavgift: 50 öre för år per 1,000 kronor af depositionens
värde, dock ej under två kronor.

MELI

berättelse af
SELMA LAGERLÖF
med sex bilder i färg af
Gerda Tirén.
Pris 25 öre.

Julklappen

med många
färgplanscher.
Sjuttonde årg.
Pris 25 öre.

Fyra barn i Biskra

af
Anna Maria Roos.
Pris 1:25.

Guldslottet

Elfte årg.
Kart. upplagan 128 sid.
Pris 1:25.

Kringstående böcker för
barn och ungdom ha
nu utkommit på

Folkskolans

Barntidnings förlag
(Stina Quint.)

Guldslottet

Elfte årg. Skolupplaga.
— 96 sid. —
Pris 65 örc.

Lilleputt.

Sjunde årg.
Pris 25 örc.

Folkskolans
Barntidnings förlag
(Stina Quint.)

Trisse,

Tredje årgången.
Pris 15 öre.

Svenska författare.

Deras lif och verksamhet
skildrade för barn och ung-
dom af
Marie Louise Gagner.
Pris inbunden 1:25.

Rosengull,

Andra årgången.
Sagor af **Anna Wahlenberg**
och **Harald Östenson.**
Pris 25 öre.

Kejsarprinsen

som inte kunde leka
af
Julia Svedelius.
Pris 1 Krona.

Kvinnliga Juridiska Byrån, Wallingatan 12.

Kontorstid kl. 1/10-4. Utför alla slags juridiska uppdrag. A. T. 18336.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Ellen Key. Af *Ellen Wester.*

Ett kvinnoöksföredrag i Paris. Af *A. L—n.*

Hvar är hon? Af *Eira Hellberg.*

Annie Åkerhielm: Riktiga mänuskor. Rec. af *S. E—d.*

Ernst Lundquist: Fulvia. Rec. af *F. E.*

Årets Nobelpristagarinna.

“Familjeflickan“. Breffragment funnet i släktarkivet. Af
Jenny Engelke.

Från allmänheten.

Insänd litteratur.

Föreningsmeddelanden.

Rodenstamska Slöjd- och Hushållsskolan

Hudiksvall.
Husmoderskurs. Skolkökslärarinne-
kurs. Slöjdlärarinnekurs. Hemslöjds-
och Växtfärgningskurs.

7 meter mörkblå Damcheviot tjock stark
vintervara 70 cm bred finnes äfven i svart,
grå, brun eller röd färg till 4,20. Blustyg
2,2 met. prima velourflanell, 70 cm. bred i
100-tals vackra mönster, som vanligen kostar
75 öre m. erhålles till 1 kr., 10 bitar 9,80.
Rosatvills till underkläder, kraftig stark vara
32 öre met., d:o extra prima skär eller blå
äfven passande till herrkalsonger 0,40 met.
Tillskrif Otto Oskarson, Gamla Kungs-
holmsbrogatan 23 A., Stockholm.

Kvinnliga arbetsområden.

Utbildningskurser m. m.
Muntliga och skriftliga
upplysningar genom
**Fredrika-Bremer-
Förbundets Byrå,**
54 Drottninggatan.

**Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt
eller bokhandel.**